

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 100:3

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerker(s): Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk; Prof. Dr F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr P. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thijss, Middelburg; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Broekstraat 14, Amsterdam.

Druckers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Gies
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000

Abonnement: f125 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland en Ned.-Indië f9,— per jaar.

Advertentie: 35 cent per regel.

INHOUD: De Christelijke vrijheid IV. — Uit de Schrift: Mijn Liefde (Hoofdst. 2:3). Kerkelijk Leven: Synode-Instrukken VIII; Het praesidium der Hoogleraren; Het Rapport der Synodale Commissie over de Liturgie III. — Kerkelijk. — Uit het Politiek en Sociaal Leven: Nog eens Art. 30. — Kuyper-Bibliografie LXXXIII. — Wapenbeelden: In de school der wijkbegeerte. — Literatuur en Kunst: Marcellus Emants. — Zending en Evangelisatie: De theïetische en de antitheïetische (polemische) methode bij de prediking aan Mohammedanen IV (Sio). — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws. — Advertentie.

DE CHRISTELIJKE VRIJHEID.

IV.

De vrijheid van den christen.

In het eerste artikel is een nadere verklaring van de keuze van dit onderwerp gegeven. Het is niet ongewenscht, dat wij tegenover de valsehe vrijheid ons rekenschap geven van de waarachtige vrijheid, terwijl de aanraking met de ideële en materiele cultuur ons tot nadere formulering dwingt. In het tweede artikel is uiteengezet, wat wij onder vrijheid hebben te verstaan, en gewezen op het verschil tusschen de formeele en materiele wilsvrijheid van den mensch. Deze laatste, waarover het hier eigenlijk gaat, is de bekwaamheid tot alle goed en de onmogelijkheid om Gods wil te doen. Het derde artikel loopt hierover, dat de materiele wilsvrijheid door de zonde verloren is gegaan, maar door Christus wordt hersteld. Hij maakt ons vrij van de wet, d.i. van haar vloek en verdovende kracht, van de eeren en de onde bedeling, en van het wellesisme van den farizeër. Deze vrijheid houdt tevens in, dat de Christen opnieuw, maar nu als kind aan de geboden van zijn vader, aan de wet gebonden is.

De vrijheid van den christen is dus allerminst losbandigheid.

Zij bestaat wel hierin, dat wij los zijn van den strengen eisch en den vloek der wet, doch dit betekent niet, dat Gods geboden voor Zijn kinderen geen kracht hebben. Zij zijn juist met hechte banden aan die ordinantiën des Heeren gebonden, en de wet is de regel des levens, waarnaar zij te wandelen hebben. Mits ge dien wandel zuiver verstaat. Hij is niet het loopen in een weg, waarin ge met geweld gedwongen wordt. Deze gehoorzaamheid is niet een juk, dat van buitenaf is opgelegd, en nu als een ijzeren lust op onze schouders drukt, doch de volbrenging van de geboden des Heeren door Zijn kinderen moet uit hun hart opkomen. Zij is de ontplooiing van het beeld Gods in hen. Zij is een werk der liefde, die door den Heiligen Geest in de harten is uitgestort, want de liefde is de vervulling der wet. Een christen is dus niet door uitwendigen dwang, maar innerlijk in zijn ziel aan de wet des Heeren verbonden, en in zijn hart ligt het aanrakingspunt. Hiermede komen wij op het terrein der conscientie. Daar ligt de hand aan Gods bevel, en dit zal nog duidelijker worden, wanneer ik nog op iets anders wij. Voor ons christelijk leven heeft de Heere wel Zijn wet gegeven, maar in die wet zijn alleen de groote lijnen getrokken. De verschillende geboden bevatten slechts de hoofdbeginselen, en een regeling van allerlei bijzonderheden vindt ge in de Heilige Schrift niet. God heeft niet precies stap voor stap, en daad voor daad voorgeschreven, en wel weten we h.v. dat wij den sabbat door de rust van onze slaafsch werken moeten heiligen, doch wat nu op ieder punt geoorloofd of verboden is, lezen wij niet.

Dat wordt door sommigen als een leemte gevoeld. Er zijn christenen, die gaarne voor alle gevallen een aparten regel in Gods Woord zouden vinden, en liefst tot in de kleinste details zagen uitgestippeld, wat zij doen en laten moeten. Het zou, zoo meenen zij, veel gemakkelijker wezen, wanneer we ons gansche christelijk leven op schrift voor ons hadden, en iedere grens en elk lijntje nauwkeurig was aangewezen. Doch zulk een begeerte verradt zwakheid. Zulk een ideaal van wetgeving is geen ideaal-wetgeving, en getuigt van een slappe conscientie, en een innerlijk leven, dat arm is aan geestelijke kracht, en altijd leunt op een ander. Dit soort menschen gebruikt ook anderen

gaarne als hun conscientie, en steunen in hun gehoorzaamheid liefst op van buitenaf geöfenden invloed of dwang. Maar zulk een wet heeft de Heere ons niet gegeven. In de eerste plaats zou dan de Schrift nimmer een algemeen-menschelijk boek kunnen zijn, en haar betekenis voor een niet gering deel beperkt zijn gebleven tot den tijd, waarin ze geschreven is. Immers veranderen de gevallen, terwijl zelfs in eenzelfde tijd en in eenzelfde land de afgeleide normen verschillen naar gelang de plaatselijk-geestelijke en morele toestanden zijn. Ten tweede zou zulk een verzameling van regelen tekort doen aan de vrijheid van den christen, en de gehoorzaamheid slaan in onnatuurlijke boeien. Het werd dan een loopen in het gareel, niet vrijwillig, maar uit dwang, en dan gaat het schoone van de onderworpenheid te loor. En eindelijk heeft God een dergelijken eisch van gebod op gebod en regel op regel niet gesteld, omdat, gelijk zoo pas is opgemerkt, de vervulling der wet moet zijn de ontplooiing van het beeld Gods in ons, en uit het vernieuwde hart moet opkomen. Hoe minder uitwendige geboden, des te meer vrijheid. In den staat der heerlijkheid zal dan ook de uitwendige wet geheel wegvallen.

Wat vloeit hieruit nu voort?

Dat het vernieuwde hart een grootsche taak heeft. Of wil men, dat de verlichte en in het rechte spoor gebrachte conscientie geroepen is te kiezen. Dit kunnen wij nader verstaan, wanneer we ons even rekenschap geven, wat het geweten eigenlijk is. Het is niet, zooals soms wordt voorgesteld, een stem Gods in ons hart, want dan zou de conscientie onfeilbaar zijn, en in iederen mensch op gelijke wijze moeten spreken. Het geweten is ook niet een afzonderlijk vermogen, een afzonderlijke kracht in ons, doch het is de drang in den zondaar om zich te beoordeelen naar het inzicht, dat hij heeft in Gods wet. Het is „de actie van ons bewustzijn, toegepast op een bepaalde daad of een bepaald feit, dat zedelijke keur vroeg“¹⁾. Uit deze omschrijving volgt, dat voor een zuivere werking van de conscientie noodig is, in de eerste plaats, dat wij een recht inzicht hebben in hetgeen God van ons vraagt. Ons bewustzijn moet de geboden des Heeren zuiver bewaren, want is zijn kennis onzuiver of onwaar, dan dwaalt het geweten. Ten tweede vraagt een goed geweten een waarachtige voorstelling van de daad, die beoordeeld moet worden, en eindelijk is ook eisch, dat de eerste en tweede factor in harmonie met elkaar werken, en dus de daad recht gelooft worde aan den wil Gods²⁾.

Dit nu leidt tot de volgende conclusies.

De eerste is deze, dat er van een goed geweten alleen sprake kan zijn in Gods kind. Wel werkt de conscientie in vele kinderen der wereld op sommige punten nog tamelijk zuiver. Wel heeft God hun nog de zedelijke beseffen van goed en kwaad gelaten, en zijn zij aan de algemeene normen niet vreemd. Wel gevoelen zij in 't algemeen genomen nog wat recht en onrecht, wat waarheid en leugen is, maar toch... hun verstand is verduisterd: het rechte inzicht in de wet ontbreekt, en van een goed oordeel is in den hoogsten zin des woords geen sprake. Dat is alleen mogelijk door de verlichting des Heiligen Geestes. Dat kan alleen, wanneer Hij de nevels deed opklaren, den wil omzette, de wonderen van Gods wet openbaar de, en het geweten verzoende. Doch, en zoo kom ik tot de tweede conclusie, die verzoening beteekent niet, dat de conscientie der geloovigen onfeilbaar is. Allermint! Hun conscientie kan dwalen, evenals die der ongeloovigen. Wel is daar de dwaling groter. Ondanks de werking der gemeene gratie; ondanks het feit, dat, Gode zij dank, een beroep op de conscientie in deze wereld nog niet lield is; ondanks vele uitwendig-zedelijke deugden van trouw en rechtvaardigheid, van waarheidszin en reinheid, die in de kringen, waar men

niet met God rekt, nog gevonden worden, oordeelt het geweten, dat de verlichting des Geestes mist, veelal niet zuiver, is er een verzwakking, ja, zelfs een toeschroefing van het geweten merkbaar. Zulk een dwaling komt bij Gods volk niet voor. Het wandelt niet in de duisternis, doch in het licht, hoewel het volle licht nog niet schijnt. Er zijn nog nevelen van zonde en dwaasheid. Wij kennen nog ten deele. Er zijn nog verborgen afdwalingen (Ps. 19:13). Wij kunnen verkeerd oordeelen, en de verlichte en verzoende conscientie is allermint een onfeilbare maatstaf. Maar daarom is ook, en dat is de laatste gevolgtrekking, de stelling van de ethische theologie onjuist, als zou het geloovig bewustzijn, en nader het geloovig geweten de kenbron zijn van Gods wil. Iets, wat feilbaar is, kan geen kenbron wezen.

Wat is nu de maatstaf van de conscientie?

Die is alleen het Woord Gods.

De Schrift beslist, en die alleen.

Aan die Schrift hebben wij ons te toetsen, en buiten hetgeen God ons geopenbaard heeft, kan niets ons in ons geweten binden. Hiermee nemen wij terstond positie tegenover tweeërlei macht, die het geweten aan banden wil leggen, en dies aan de vrijheid van den christen te kort doet. De eerste macht is de heerschappij van de kerk, gelijk we deze in de hiërarchie van Rome vinden. Rome stelt immers haar gezag tusschen de leken en het Woord Gods, en voor het roomsche kerklid is niet beslissend wat de Schrift gebiedt, maar wat de priester zegt. Hij alleen mag den Bijbel gebruiken. Aan hem alleen is de uitlegging toevertrouwd, en de leken zijn in hun conscientie aan de kerkelijke verklaring gebonden. Bovendien heeft Rome naast de Schrift aan de uitspraken en besluiten van concilies en pausen een even groote autoriteit toegekend, en ook deze decreten met goddelijk gezag bekleed. Voor deze wetten moet de gemeente zich buigen. Niemand mag er zich tegen verzetten. Van een individuele of plaatselijk-kerkelijke vrijheid is geen sprake, en de historie van inquisitie en vervolging heeft bewezen, hoe Rome voor geen middel is teruggedeeind om het geweten te dwingen te gelooven en te aanvaarden, wat de kerk heeft bepaald.

Ons gereformeerd beginsel is anders.

O, zeker, er is wel een kerkelijke macht.

De kerk is ook geroepen de waarheid te belijden.

In haar midden mag geen willekeur heerschen, en wie tot haar behooren, moeten met de belijdenis instemmen, omdat deze accoord van gemeenschap is, maar deze macht van de kerk treedt niet dwingend op. Zij is een dienende macht. Zij oefent de tucht ook nimmer met geweld. Zij mag evenmin in afgeleide beginselen of middelmatige zaken den leden een juk opleggen, en in gevallen van zuivere gewetenskeuze onthoude zij zich van elke bindende uitspraak. En wanneer iemand in zijn conscientie, door het onderzoek van Gods Woord tot de overtuiging komt, dat de belijdenis dwaalt, zal de kerk nimmer hem haar confessie kunnen opdringen, doch is hij vrij die gemeenschap te verlaten, die naar zijn inzicht het spoor bijster is. Mits hij niet eische, dat de kerk hem dede of zich naar hem schikke. De vrijheid der geloovigen heeft de vrijheid der kerk niet op. Zij moet haar belijdenis handhaven; de dwalenden bestraffen; op den verharde van conscientie de tucht toepassen, en alle bandeloosheid weren. En wat de algemeene regelen der kerk aangaat, deze zijn tweeërlei. Wij kennen eerst die bepalingen, die rechtstreeks uit Gods Woord voortvloeien, en deze hebben natuurlijk bindende kracht. Prediking des Woords en bediening van het sacrament b.v. zijn niet aan ons believen of willekeur overgelaten, maar zijn goddelijke ordinantiën. Daarin bindt dus eigenlijk niet de kerk, maar de Heilige Schrift. En ten tweede zijn er die regelen, die wel uit de Schrift zijn afgeleid, en ook niet uit pure willekeur mogen op zij gezet en overtreden worden.

¹⁾ Kuyper, E. Voto, III. blz. 498 n.v.

maar die toch van secundair gewicht zijn, en nooit een plaatselijke kerk met dwang kunnen worden opgelegd. Hierin handhaven wij de christelijke vrijheid, die ten diepste alleen is onderworpen aan wat de Heere in Zijn getuigenis ons zegt¹⁾.

Een tweede macht, die besproken moet worden, is die der overheid.

Haar macht is niet dienend, maar heerschend. Hier gelden gansch andere regelen, dan op kerkelijk terrein.

Mag in het geestelijke de mensch niet aan banden worden gelegd, in het natuurlijke en staatkundige leven staat het iedert allerminst vrij om te doen, wat hij wil. Dat leidt tot rebellie en anarchie. Wij hebben de overheid onderdanig te zijn, zelfs de kwade, want dat is de wil van God (1 Petr. 2:13). Zij is immers Zijn dienareis, en in haar majesteit zien wij de schittering van Gods soevereiniteit. Het is dan ook opmerkelijk, hoe de apostelen de gemeente, die leefde onder een heidense overheid, die haar vijandig was en vervolgde, opwekken den koning te eeren, zoo als zij God vreezen. Maar wat de overheid niet mag en nimmer mag is het binden van de consciëntie. Zij kan ons niet iets opleggen, wat tegen onze overtuiging ingaat. Men moet Gode meer gehoorzamen dan de menschen. Een socialistische tyrannie, die haar anti-christelijke praktijken den burgers wil opdringen, is dan ook verwerpelijk. De overheid eerbiedige, natuurlijk onder dit beding, dan aan de waarheid en redelijkheid, aan de orde en rust geen nadeel berokkend worde, de vrijheid van het geweten²⁾.

Zelfs in kwesties als van dienstweigering h.v. Hierover heeft Dr. Kuiper het volgende geschreven:

De consciëntie is, zoo zegt hij, „het schied der menscheelike persoonlijkheid, de bron van het nationaal geluk. En nu weten we zeer goed, dat in onze zondige toestanden ook ten opzichte der consciëntie twee verkeerdheden kunnen voorkomen: 1o, dat men zijn consciëntie misbruikt als heilhelachtig voorwendsel, en 2o, dat de consciëntie dwaalt in wat ze wil. En we begripen dan ook uithemond, dat de overheid u zoo gaarne van die omstandigheid gebruik zou maken om ook dat laatste botwerk, dat haar dazwer weerstond, te overrompelen, door ons diels te maken, dat te zwichten voor een zoo onzekere consciëntie, haar eere te na komt. Maar al geven we het bestaan dezer moeilijkheid volkomen toe, dan aarzelen we toch nog geen oogenblik, om liever noodeloos tienmaal voor een verkeerd de consciëntie uit den weg te gaan, dan ook slechts een enkele maal een goede consciëntie te onderdrukken. Tienmaal beter een staat, waarin enkele zonderlingen een tijdlang door misbruik van de consciëntievrijheid zichzelf belachelijk kunnen maken, dan zulk een, waarin men, om deze executie-citeiten te voorkomen de consciëntie zelve dorst aanranden. En daarom staat het bij ons bovenaan, als heilige, als onomstootelijke regel: zoodra een onderdaan zich op zijn consciëntie beroept, wijke de Overheid uit eerbied voor het heilige terug. Dan dwinge ze nooit. Noch tot de eedsaflegging. Noch tot den krijgsdienst. Noch tot schoolbezoek. Noch tot vaccinatie, of wat dies meer zij. Want in trouwe, als het op een strijd van het vaderland voor zijn vrijheid aankomt, zal uw onafhankelijkheid tienmaal beter beveiligd zijn door een krachtig consciëntieleven in de natie, dan door een honderd Memnonieten meer in het getal.³⁾

K. D.

¹⁾ Zie uitvoerig hierover: Dr. H. H. Kuiper, De Christelijke Vrijheid, blz. 34—50.

²⁾ Idem, blz. 51—59.

³⁾ Ons Program, blz.

UIT DE SCHRIFT.

Mijn Liefste.

Dat is de stem mijns Liefsten: ziet Hem; Hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen! Hooglied 2:8.

Behoeven wij ooit te vragen, waarover wij met elkander spreken zullen, mijn ziel?

Als ik dicht bij u mag leven, wat hebben we dan oneindig rijke stof voor fluistergesprekken. En toch is er ook maar één onderwerp, dat ons alleen aantrekt.

Het is eigenlijk geen onderwerp, maar een Voorwerp, een Persoon.

Wij dwalen af, wij verstaan elkanders fluisteringen niet, wanneer wij het niet hebben over Hem.

Over heel de wereld, over al wat adem heeft, kunnen wij ons met elkander onderhouden, als het maar met Hem in verband staat; als Hij die wereld maar draagt ook voor ons bewijst; als wij alles maar zien, liggend aan Zijn voeten.

Maar de heerlijkste momenten, die wij samen doorleven kunnen, zijn wel deze, dat alles uit ons oog verdwijnt en dat wij niemand zien, dan Hem, onzen Jezus alleen.

O, dat gebeurt niet zoo dikwijls.

Tusschen Hem en ons zijn nog zooveel wolken en donkerheid.

Een enkele maal echter scheurt weleens de hemel. Dan zien wij Jezus, met eer en heerlijkheid gekroond.

Dan zien wij Hem ook veel dicht bij. Dan zit gij, o ziel, als een Maria aan Zijn voeten.

En gij luistert en onder het luisteren houdt gij den adem in.

En ik luister en ik kan bijna geen adem halen van ontroering, als ik u als de zephyr zoo zacht Hem hoor aanspreken: mijn Liefste!

Zijt gij het, mijn ziel, zijt gij het werkelijk, die daarmee u tot Jezus richt.

Hoe durft gij!

Gij waart steeds zoo beschroomd.

Gij riept zoo voortdurend: „zie mij niet aan, dat ik zwartachtig ben, want Uw zon heeft mij beschamen“, dat het was, als wildet gij Hem daarmee op een afstand houden.

Als wildet gij betuigen: Heere, ik ben het niet waardig, dat Gij tot mij zoudt inkomen.

En nu heet het opeens: mijn Liefste?

Loch ik begrijp u.

Jezus liet zich door uw bede om verre van u te blijven niet weerhouden.

Hij wilde bij u zijn.

Gij hoordet Zijn zilveren geluid.

En toen klonk het spontaan: dat is de stem mijns Liefsten.

Misschien schrokt gij wel, toen het uw mond was ontvallen.

Maar het is er uit.

En het blijft gesproken.

O ziel, hoe zalig, dat gij dien naam kondt lispelen.

Mij dunkt, zoo moet de Magdaleensche eens haar „Rabbouni“ hebben gemikt.

Val neder, o ziel, als aan Zijn voeten.

De vrouwe van Magdalena heeft over haar „Rabbouni“ nooit berouw gehad, hebt gij het dan ook niet over uw „mijn Liefste“?

Ik ben zoo blij, ik ben zoo verrukt, dat ik het gehoord heb.

Ik zal het nooit vergeten, al word ik nog zoo oud.

Ja, ik wensch het nog eens te hooren en nog eens en nog vele, vele malen.

Voor Jezus moogt gij u vrij uiten.

Tegenover Hem behoeft gij geen enkel voorbehoud te maken.

Springt op van vreugd en juicht, gij, die in het stof woont: mijn ziel heeft gezegd: mijn Liefste!

Maar wat roep ik daar getuigen bij?

Als de menschen, als de broeders komen, om te zien wat er geschied is, zou ik het dan wagen er openlijk voor uit te komen: mijn ziel heeft gezegd: mijn Liefste?

Ik aarzel.

En mijn aarzeling wordt grooter.

Het hooge woord komt over mijn lippen niet. Is dit zonde van mij?

En dan herinner ik mij hoe Paulus tot Corinthiërs schreef, dat hij niets onder hen wenschte te weten dan Jezus Christus en dien gekruist.

Hij schreef niet: mijn Liefste en dien gekruist.

En nu voel ik het zóó: ik mag en moet belijden, dat Hij mijn Heiland is. Dat sluit alles in, ook dat Hij uw Liefste is, o mijn ziel. Maar ik moet dat niet te veel tegenover anderen onder woorden brengen.

Ik moet dat bewaren als het geheim van onzen onderlingen omgang, in de stilte, als alleen de koeltjes van Gods goedertierenheid ruischen, als we gezeten zijn in den tuin van den eeuwigen Hovenier.

Dan vertelt gij mij van de stem uws Liefsten. Dan prinsen we daarover.

Dan wijk ik opeens u op: loof den Heere, mijn ziel en al wat binnen is, Zijn heiligen Naam. Mijn Liefste.

Die naam is te leer voor het verkeer onder de menschen.

Daarom zullen wij er zuinig mee zijn naar buiten. Maar des te kwispiger naar binnen.

Toch kunnen er gevallen zijn, dat ik dat geheim tusschen ons aan anderen moet openbaren.

Wat deed de heilige Paulus, toen zijn recht om den apostelnaam te dragen, werd betwist, toen zijn kindschap werd aangevallen?

Verdedigde hij er zich niet mee, dat hij niet meer leefde, maar Christus leefde in hem en voegde hij er niet aan toe „die mij heeft liefgehad en Zichzelf voor mij heeft overgegeven“?

Zie, als er zijn, die mij mijn deel aan Christus willen rooven, dan kan ik mij niet inhouden, dan moet ik aan ons zoet geheim openbaarheid geven, dan zal ik met een brandend hart er van gewagen, dat Hij mijn ziel, en dat gij, o mijn ziel, Hem hebt liefgehad en Hem liefhebben zult tot in eeuwigheid.

En ook als daar een Belialsmen komt, die mijn Heiland in Zijn eer wil korten, als daar met zwaren stap Goliath aandrent en mijn Heere Jezus hoort, dan zal ik het uitschreeuwen: blijft af van den Heilige, want Hij is de Liefste mijner ziel.

Maar ik schreeuw dat niet zoo vaak uit.

Wordt dan in den tegenwoordigen tijd uw Liefste niet gesmaad, wordt Hij niet gehoort?

O ziel, ik weet niet, waar ik mij versteken, hoe ik mij schamen moet.

Uw Liefste wordt gruwelijk onteerd, gruwelijker dan ooit te voren en ik houd mij stil, het heeft den schijn alsof ik er niet om geef.

Zij willen uw Liefste andermaal kruisigen en openlijk te schande maken en ik verroer mij schier niet, mijn protest klinkt zoo zwak, ik wil er de behaaglijkheid des levens niet door laten storen.

Ziel, o ziel, wat ben ik schuldig!

Laat ons toch spoedig de eenzaamheid zoeken. Laten wij ons buigen over het Woord.

Misschien brengt de Geest contact aan.

Misschien — o ik hoop het — moogt gij mij dan weer waarschuwen: dat is de stem mijns Liefsten.

Dan zal ik mij voor Hem nederwerpen.

Dan zal ik steunen: Liefste mijner ziel, ik voel mij kond noch heet, ik geloof, dat ik een lauwe Laodiceër ben, maar o, spuw mij toch niet uit Uw mond.

HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-Indrukken.

VIII.

Buitenlandsche Kerken.

De „N. R. CL.“ wees er op, dat onze Synode een enigszins oecumenisch karakter droeg.

Het is dan ook voorzeker iets om mee ingenomen te zijn, dat onze Synode afgevaardigden van onderscheiden buitenlandsche kerken in haar midden mocht zien.

Hartelijk werden zij verwelkomd, hartelijk was hun toespraak, hartelijk werden zij beantwoord.

Toch rees bij mij de vraag: wat hebben de afgevaardigden, die geen Hollandsch spreken of verstaan, eigenlijk aan zulk een bijwoning van de Synode.

Wat ze ervan meedragen is de begroeting en de kennismaking met een paar Synode-leden.

Maar het verhandelde op de Synode gaat aan hen voorbij.

Dat is stellig niet het doel der afvaardiging.

Voor al in onzen tijd, waarin aan het internationale element zooveel waarde wordt gehecht, en terecht, waarin tal van internationale congressen worden gehouden, waar men zich voor elkander verstaanbaar maakt, waarin men zooveel mogelijk van elkander zoekt te leeren, wordt hier een leemte openbaar, die behoort te worden aangevuld.

Onze vaders hadden het ten deze gemakkelijker. Met het Latijn kon men ieder, uit welk land hij ook kwam, bereiken.

Nu is dat anders.

We troffen het in Utrecht gelukkig, insoover het meerendeel der afgevaardigden het Hollandsch machtig was.

En we waren er zeer verblijd mee, dat Dr. Beets zelfs aan de discussies deelnam.

Zoo hoort het eigenlijk.

Moesten we niet pogen, dat alle afgevaardigden het zóóver konden brengen?

Met de Schotten had ik een oogenblik medelijden. Ze zaten er zoo zielig bij.

Ze verstonden van het verhandelde niets.

Zoo nu en dan schoof iemand, die het Engelsch machtig was, zijn stoel bij hen en maakte een praatje.

Maar natuurlijk werden ze daardoor niet op de hoogte gehouden van de voorstellen en de debatten. Spoedig zag men hen niet meer.

Ik kreeg den indruk alsof ze waren „afgedropen“.

Het leek wel iets op het: „hoe zouden wij een lied des Heeren zingen in een vreemd land“?

Mij dunkt, daarin ware toch wel verandering te brengen.

Indien door de Synode één broeder, polyglot van aanleg, werd aangewezen om aan de tafel der afgevaardigden plaats te nemen en dezen in het kort op de hoogte te houden van de discussies, ware hiermee veel gewonnen. Dan konden zij zich ook in de discussies mengen en hun woord door broeder Polyglot vertaald worden.

Zoo iemand zou er zich geheel aan moeten geven en derhalve geen Synodelid mogen zijn. Of indien zulk een veelzijdige tolk niet gevonden kon worden, zou men een paar broeders kunnen uitoedigen, die zoo noodig elk een taal voor hun rekening namen.

Onze kerk heeft zulke krachten wel.

Zóó zou de vertegenwoordiging eerst tot haar recht kunnen komen.

Ook zag ik gaarne, dat de ontvangst der buitenlandse afgevaardigden zich wat plechtiger toedroeg.

Op dat gebied ontbreekt het ons al te zeer aan hoffelijkheid.

En het is veel meer dan een hoffelijkheids-kwestie.

Het internationale belang van onze Gereformeerde wereld- en levensbeschouwing is hierbij ten nauwste betrokken.

Afscheid van Prof. Sebestyen.

Prof. Sebestyen moest tot zijn en onzen spijt zijn afscheid schriftelijk nemen.

Hij voel
Dit noo
gewenscht
Hij schij
Gelukkig
een briefk
ken, dat b
aan ons
Ter Syr
dat God h
een man
helder inz
op wat h
Hij wer
De Heer
aanschou
Van ha
der een

Dr. Beets
uitspreken

Hij gaf
heid, dat
Nederland

En zijn
Er stra
Zijn zie
zooveel ge

Totnogto
in Amerik
wij. Nu u

Zijn bez
had hem
Ter gele

H. M. de
door getro
kerken ge

In het
Dr. Beets

bijzondere
op de tril

Koningin
dat het Jar

vaderland.
Dit is l

Het wa
Synode u

geheven, l
zou hebbe

Noord-Hol
had nog i

ziel had
Amerika i

het evange
met ande

smeekte h
dan totno

aangripen
nog den e

missen. H
en allen,

tig zonder
loren zou

Door zó
mystieke

Het wa
Er werd

trant.
Maar di

Ook de
Dr. Beets

dat dit w
Synode or

van een t
aan.

En de
toen hij

dachte ge
niemand i

Hij uitte
nog menig

Een we

Onze ke
wezen, de

stem.
In dit

buitenland
een: gaat

Velen h

den gekle

gevoed.

De Syn

haar waar

in dezen

ook Depu

tenlandsch

mogelijken

Ook we

overleg m

om gelde

jongeliede

en in de

Reeds s

de Vrije

fonds heel

zoo sterk